

§ 26

Talousarvioesitys vuodelle 2021, taloussuunnitelma 2021-2023, henkilöstösuunnitelma 2021

Valmistelijat / lisätiedot:

Kimmo Markkanen, puh. 09 816 26850

Johanna Elf, puh. 09 816 26874

Mika Eilola, puh. 043 826 5163

etunimi.sukunimi@espoo.fi

Päätösehdotus

Pelastusjohtaja Veli-Pekka Ihamäki

Johtokunta

esittää valtuustolle selostusosan ja liitteiden mukaisen talousarvion 2021 ja taloussuunnitelman 2021 - 2023 sekä henkilöstösuunnitelman 2021 hyväksymistä.

Päätös

Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Liite

- 2 LUP tuloslaskelma 2021-2023
- 3 LUP rahoituslaskelma 2021-2023
- 4 Henkilöstösuunnitelma 2021-2023

Selostus**Toiminta**

Pelastuslain 24 §:n mukaisesti kunnat vastaavat pelastustoimesta yhteistoiminnassa valtioneuvoston määräämällä alueella (alueen pelastustoimi). Tätä tarkoitusta varten Länsi-Uudenmaan pelastustoimen alueen kunnat (Espoo, Hanko, Inkoo, Karkkila, Kauniainen, Kirkkonummi, Lohja, Raasepori, Siuntio ja Vihti) ovat yhteistoimintasopimuksella perustaneet Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen, joka toimii osana Espoon kaupunkia. Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos on voittoa tavoittelematon kuntalain 65 § tarkoittama kunnallinen liikelaitos.

Pelastuslaitoksen perustehtävänä on parantaa ihmisten turvallisuutta ja vähentää onnettomuuksia sekä tuottaa ensihoitopalveluja. Onnettomuuden uhatessa tai tapahtuttua tehtävänä on pelastaa ihmiset, turvata tärkeät toiminnot ja rajoittaa onnettomuuden seurauksia.

Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen toiminta ja kehittäminen perustuvat pelastuslain 28 §:n ja 29 §:n mukaiseen palvelutasopäätökseen. Voimassa oleva palvelutasopäätös 2014 - 2020 on hyväksytty pelastuslaitoksen johtokunnassa 19.12.2013.

Palvelutasopäätös 2021-2024 on valmisteilla. Lausuntokierros päättyy 2.10.2020, ja tavoiteaikataulu on, että johtokunta päättäne palvelutasosta kokouksessaan 4.11.2020.

Pelastuslaitos tuottaa ensihoitopalveluja yhteistoiminnassa sairaanhoitopiirin kanssa Jorvin (Espoo, Kauniainen ja Kirkkonummi), Länsi-Uudenmaan (Hanko, Inkoo ja Raasepori) ja Lohjan ensihoitoalueilla (Lohja, Vihti, Karkkila ja Siuntio) yhteistoimintasopimusten sekä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin (HUS) ensihoidon palvelutasopäätöksen mukaisesti. HUS maksaa ensihoitopalveluista aiheutuvat kustannukset.

Alueen kunnan- ja kaupunginjohtajista muodostuva pelastustoimen neuvottelukunta käsitteli esitystä kokouksessaan 1.9.2020. Neuvottelukunta merkitsi tiedoksi tämänhetkisen valmistelutilanteen ja kehotti jatkamaan pelastuslaitoksen talousarvion 2021 ja taloussuunnitelman 2021–2023 yksityiskohtaista valmistelua johtokunnan, kaupunginhallituksen sekä valtuuston käsittelyä varten.

Toiminnan kehittäminen ja tavoitteet

Vuosina 2021 - 2023 toiminta pyritään pitämään vähintään palvelutasopäätöksen 2014 - 2020 mukaisella tasolla ottaen huomioon toimintaympäristössä tapahtuneet ja tapahtuvat muutokset ja myöhemmin syksyllä hyväksyttävän palvelutasopäätöksen 2021 - 2024 taso.

Arvioitaessa Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen toimintaympäristöä on seuraavalla kaudella toiminnan ja talouden suunnittelussa merkittävimpiä muutostekijöinä edelleen todettu rakennetun ympäristön muutokset ja siinä riskinä se, että pelastuslaitoksen toimintaa ei pystytä sopeuttamaan rakennettavan ympäristön muutoksiin.

Paloasemahankkeissa on kiinnitettävä huomiota siihen, että tavoitettavuus tiivistyvällä alueella pysyy riittävällä tasolla volyymin kasvaessa. Erityistä huomiota tulee jatkossa kiinnittää Espoon eteläosien tiivistyvän rakenteen tuomaan muutoksiin. Suunnitteilla olevat Espoonlahden, Matinkylän ja Otaniemen paloasemat vastaavat näihin haasteisiin. Nämä paloasemahankkeet nostavat pelastuslaitoksen vuokra- ja henkilöstömenoja taloussuunnittelukauden jälkeen.

Espoonlahden ja Matinkylän paloasemien kalusto ja henkilöstö siirtyvät pääosin nykyisistä toimipisteistä. Otaniemen paloaseman käyttöönotto edellyttää lisähenkilöstöä ja -kalustoa.

Lisäksi toiminnallisia ja kustannuksiin vaikuttavia tekijöitä tulee kohonneiden turvallisuusvaatimusten, erityisesti tietoturva-vaatimusten myötä pelastustoimen siirtyessä lain velvoittamana korkean varautumisen ja turvallisuuden vaatimusten mukaisesti toteutetun turvallisuusverkon (TUVE) käyttäjäksi. ICT-kustannuksissa on nousua myös Espoon kaupungin sisäisissä palvelumaksuissa.

On huomattava, että merkittävä osa kustannusnoususta johtuu alueen asukasmäärän, liikenteen ja rakennuskannan muutoksista sekä turvallisuusviranomaisten lakisääteisistä vaatimuksista, joihin pelastuslaitos ei omalla toiminnallaan voi vaikuttaa.

Tulevalle kaudelle ajoittuu Suomen hallituksen hallitusohjelman mukainen sote- ja pelastustoimen uudistus ja siihen liittyvä pelastuslain kokonaisuudistus.

Suunnittelukaudella sekä Espoon kaupungin että pelastuslaitosten yhteisissä tietojärjestelmissä tehdään merkittäviä muutoksia parantaen tiedolla johtamista. Tällaisia järjestelmiä ovat henkilöstö- ja osaamisen hallintaan hankittavat tietojärjestelmät ja onnettomuuksien ehkäisyntietojärjestelmä (OE) sisältäen raportoinnin, tilastoinnin ja analysoinnin kokonaisuuden (RTA).

Vuosien 2021 ja 2022 avaintavoitteita ovat:

1. Asiakaspalvelun yhtenäistäminen Uudenmaan alueella
2. Suuronnettomuuksiin ja vaativiin johtamistilanteisiin liittyvän suorituskyvyn parantaminen
3. Palvelutasopäätöksen mukaisen tason saavuttaminen
4. Työhyvinvointi kehittyä muuttuvassa toimintaympäristössä.

Jotta edellä mainitut avaintavoitteet voidaan saavuttaa, tulee asiakastarpeet kartoittaa ja kuvata sen mukaiset palvelut koko Uudenmaan alueella. Keskeisenä tavoitteena on pelastustoiminnan ja ensihoitopalvelujen avunsaantiajan minimointi koko Uudenmaan alueella.

Kokonaisuus vaatii yhteistyön kehittämistä Uudenmaan alueella ja pelastuslaitoksen sisällä. Palvelutason säilyttämiseksi muutosvaiheessa tarvitaan yhteinen investointi- ja hankintasuunnitelma. Toimitilojen osalta tulee toteuttaa pelastusasemien sijoittaminen 2035 -selvitys yhteistyössä Uudenmaan alueen pelastuslaitosten ja Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kanssa.

Tavoitteena on perustaa Uudenmaan pelastuslaitosten yhteinen pelastustoimen johtokeskus Uudenmaan alueelle vuoden 2023 aikana riippumatta soteuudistuksesta.

Uudenmaan alueen pelastuslaitosten yhteiset toimintatavat kehitetään ja ohjeistetaan. Koko henkilöstön otetaan mukaan yhteistyöhön, niin että toimintakyky ja työhyvinvointi säilyvät.

Pelastustoimi

Pelastuslaitoksen päätoiminen henkilöstö ylläpitää välitöntä toimintavalmiutta 12 paloasemalla ja tilannekeskuksessa, minkä lisäksi kahdella paloasemalla toimii sivutoimista henkilöstöä. Alueen sopimuspalokunnat huolehtivat pelastustoimen tehtävistä palokuntasopimustensa mukaisesti. Valmiutta ylläpidetään ja kehitetään

palvelutasopäätöksen mukaisesti. Pelastustoiminnan perusvalmius saadaan kattamaan lähes kaikki 1-riskialueet.

Onnettomuuksien ehkäisytoiminnassa jatketaan pelastuslain mukaista valvontasuunnitelmaan pohjautuvaa palotarkastustoimintaa sekä aluevalvontaa ja omavalvontatoimintaa. Lisäksi tehdään ylimääräisiä palotarkastuksia, mikäli kohteen lisääntynyt riski sitä edellyttää.

Pelastustoimen talousarvio (bruttomenot) kasvavat vuodesta 2020 noin miljoona euroa (2 %). Pelastustoimen kunnittaisten maksuosuuksien muutoksiin vaikuttaa myös kuntien asukasluennusteiden ja asukaslukujen suhteellisissa osuuksissa tapahtuvat muutokset.

Ensihoitopalvelut

Vuoden 2021 talousarvio on laadittu yhteistoiminnassa HUS:n kanssa. HUS:n ja pelastuslaitoksen välisen yhteistoimintasopimuksen sekä ensihoidon palvelutasopäätöksen mukaan pelastuslaitos tuottaa yhteistoiminnassa ensihoito- ja ensivastepalvelua HUS / HYKS Jorvin, Länsi-Uudenmaan ja Lohjan sairaanhoitoalueilla. Myös osa sopimuspalokunnista tuottaa ensivastetoimintaa, joka on osa ensihoitopalvelua.

Jorvin alueelle, Espooseen, perustetaan (sisäisenä muutoksena) valmiuteen arkipäivisin, virka-aikana päivystävä ensihoitoyksikkö. Lisäksi ensihoidon kenttäjohtajalle on esitetty työparia mm. asiakaspalvelun ja johtamisen sekä työturvallisuuden varmentamiseksi.

Sitovat tulostavoitteet vuodelle 2021 ovat:

1. Tilikauden tulos ei jää alijäämäiseksi
2. Investointien kokonaismäärä on enintään valtuuston hyväksymän talousarvion mukainen.

Henkilöstö

Henkilöstösuunnitelmassa on otettu huomioon Länsi-Uudenmaan pelastustoimen palvelutasopäätöksestä johdetut tavoitteet. Laajentuneet osaamisvaatimukset pyritään ensisijaisesti hoitamaan nykyisillä vakanssimäärillä ja mahdollisesti tehtävillä vakanssimuutoksilla. Henkilöstörakenteessa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia aiempiin vuosiin verrattuna.

Otaniemen paloaseman käyttöönotto edellyttää henkilöstömäärän lisäämistä. Paloaseman arvioitu käyttöönotto olisi aikaisintaan vuoden 2023 lopussa. Uudenmaan pelastuslaitoksien yhteisen johtokeskuksen (HIKLU JOKE) vaikutuksia henkilöstömäärään ei voida tässä vaiheessa arvioida.

Riskianalyysissä on keskeisenä hallintakeinona tuotu esille, että Uudenmaan alueen tukitoiminnot on turvattava siten, että pelastuslaitosten perustehtävien ja -toimintojen jatkuvuus on turvattu kaikissa tilanteissa. Nykyisellään Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen omat ja sopimusten mukaiset resurssit riittävät päivittäisen toiminnan pyörittämiseen, mutta poikkeamien hallintakyky on hyvin rajallinen ja mm. uusien tietojärjestelmien käyttöönottoon ja toimintatapojen kehittämiseen häiriöttömästi ei riitä resurssia.

Talous ja investoinnit

Pelastuslaitoksen talousarvio 2021 koostuu neljästä elementistä: Pelastustoimi, HUS/HYKS/Jorvin ensihoitopalvelut, HUS Länsi-Uudenmaan ensihoitopalvelut ja HUS Lohjan ensihoitopalvelut. Tulot ja menot kohdennetaan näihin aiheuttamisperiaatteen mukaan ja yleiskulut jaetaan esim. henkilöstön määrän, kaluston määrän (Virve-päätelaitteet, ajoneuvot) tms. suhteessa.

Espoon väkiluku on kasvanut viimeisen 12 kuukauden aikana noin 2 500 asukkaalla. Koko Länsi-Uudenmaan pelastustoimen alueella väestönkasvun ennustetaan olevan v. 2020 n. 4 700 henkilöä. Väestönkasvu ja väestön ikärakenteen muutos kasvattavat sekä pelastustoimen että ensihoidon palvelutarvetta.

Vuonna 2021 pelastustoimen ja ensivastetoiminnan osuus kokonaismenoista on 33,6 milj. euroa. HUS Jorvin ensihoitopalvelujen osuus on 6,6 milj. euroa, HUS Länsi-Uudenmaan ensihoitopalvelujen osuus on 4,2 milj. euroa ja HUS Lohjan ensihoitopalvelujen osuus on 4,3 milj. euroa.

Tilikauden tulos on 0.

Vuoden 2021 talousarviossa arvioidut kuntien pelastustoimen maksuosuudet määräytyvät joko kuntien ilmoittamien tai Tilastokeskuksen arvioimien talousarviovuoden asukaslukujen perusteella.

	Pelastustoimen maksuosuudet		Muutos € 2020-2021	Muutos % 2020-2021
	TA 2020	TA 2021		
Espoo	19 682 935	20 357 882	674 947	3,4 %
Hanko	579 952	556 131	-23 820	-4,1 %
Inkoo	372 826	368 085	-4 741	-1,3 %
Karkkila	606 187	596 378	-9 810	-1,6 %
Kauniainen	675 091	695 923	20 832	3,1 %
Kirkkonummi	2 741 169	2 730 952	-10 217	-0,4 %
Lohja	3 196 638	3 148 879	-47 759	-1,5 %
Raasepori	1 904 520	1 894 961	-9 559	-0,5 %
Siuntio	423 088	424 416	1 327	0,3 %
Vihti	2 033 766	2 019 565	-14 201	-0,7 %

Maksusuudet yhteensä				
sis.laskenn.erät	32 216 172	32 793 172	577 000	1,8 %

Investoinnit

Investoinnit katetaan kuntien maksusuuksilla poistojen muodossa.

Pelastuslaitos varaa investointien osalta talousarvioon vuodelle 2021 sekä taloussuunnitelmaan vuosille 2022 - 2025 nyt voimassa olevan pelastustoimen palvelutasopäätöksen mukaisen tason toteutumisen ja ensihoitopalvelujen sopimusten edellyttämät määrärahat ajoneuvo- ym. kaluston hankintaan ja paloasemien ensikertaiseen kalustamiseen.

Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos - liikelaitos	TA 2021	TA 2022	TA 2023	TA 2024	TA 2025
Investoinnit (1000€)					
Rahoitusosuudet	514	664	1364	1264	564
Investointimenot	2400	2400	3165	3255	2455
Netto	1886	1736	1801	1991	1891

Pelastuslaitoksen johtokunta on esittänyt Espoon kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuustolle taulukon mukaiset käyttöomaisuusinvestoinnit kokouksessaan 3.6.2020. Vuosien 2023 ja 2024 investointitarvetta nostaa kahden öljyntorjuntaveneen uusiminen, joiden kustannuksista pääosan kattaa öljysuojarahastolta saatava avustus (50 % - 75 %).

Investointiohjelmaa on kevennetty siirtämällä merkittävä osa hankinnoista leasing-rahoituksen piiriin (Kuntarahoitus oyj). Tämä kasvattaa käyttötalouden kehystä tulevina vuosina, koska leasingaika on merkittävästi lyhyempi kuin investointina hankitun kaluston poisto-aika. Osin tätä painetta keventää kaluston myynnistä saatavat tulot.

Palosuojelurahasto ei pysty tukemaan leasinghankintoja. Näin ollen sellainen kalusto, johon on saatavissa Palosuojelurahaston avustus, on tarkoituksenmukaista hankkia investointina. Samoin Öljysuojarahasto ei korvaa leasinghankintoja. Toimitilojen ensikertainen kalustaminen käsitellään Espoon kaupungin ohjeistuksen mukaisesti investointihankintana.

Riskit

Keskeinen taloudellinen riski on aineiden, tarvikkeiden ja palveluiden ennakoitua suurempi kustannusnousu. Kasvavat energiakustannukset ja palkkakustannukset johtavat kokonaiskustannusten nousuun. Koronapandemian jatkuminen voi lisätä myös materiaalin saatavuusongelmia.

Jatkuvuuden hallinnan kannalta on tunnistettu erilaisia riskejä osana toimintaympäristön arviointia. Keskeistä on turvata pelastustoimen ja ensihoidon palveluiden saatavuus alueen asukkaille riippumatta soteuudistuksesta. Alimitoitettuna investointibudjetti ja leasinghankinnat muodostavat riskin kaluston ikääntymisen vuoksi, koska silloin toiminta- ja käyttövarmuus laskee sekä korjausvelka kasvaa. Samoin on riskinä toimitilojen korjausvelan kasvu.

Osassa pelastuslaitoksen toimitiloja on havaittu sisäilmaongelmia ja näitä on pyritty korjaamaan. Jos esitettyjä paloasemahankkeita ei kyettäisi toteuttamaan riittävän nopeasti, on riskinä henkilöstön sairauspoissaolojen lisääntyminen entisestään tai osan henkilöstöä kyvyttömyys työskennellä tietyillä paloasemilla. Tämä johtaa pahimmillaan merkittäviin toimintavalmiuspuutteisiin.

Pelastuslaitoksen kokonaistoimintavalmius on riippuvainen useista toimivista, toisiinsa kytketyistä prosesseista. Mm. häiriöt ulkoisten ja sisäisten sopimusosapuolien (kuten tietoliikenne ja energiasopimusosapuolet) toiminnassa voivat aiheuttaa riskejä toiminnan jatkuvuudelle ja toimintavalmiuudelle. Riskien hallinta edellyttää hyvää ja toimivaa kumppanuuksien hallintaa sekä osto-osaamista. Erityisen haasteen muodostavat riippuvuudet muista toimijoista.

Henkilöstö on keskeinen osatekijä pelastustoimen ja ensihoidon suorituskyvyssä sekä toimintavalmiuudessa. Henkilöstön ikääntymiseen liittyy toimintavalmiuuden alenemisriski. Nykyinen organisaatorakenne mahdollistaa vaihtoehtoisten urapolkujen suunnittelun entistä paremmin, mutta jokainen henkilösiirtyminen aiheuttaa runsaasti henkilöstöhallinnollista työtä ja hallinnollista viivettä. Riskiä pyritään vähentämään hyvällä henkilöstösuunnittelulla ja ennakoinnilla.

Pelastustoimintaan koulutetun henkilöstön saaminen on heikentynyt. Pelastustoiminnan päällystökoulutuksen saaneita on heikosti saatavilla Uudenmaan alueella. Lisäksi palomiesten nykyinen koulutusmäärä ei todennäköisesti tule vastaamaan Suomen pelastuslaitosten tulevaa tarvetta. Ongelma pahenee, kun Helsingin pelastuskoulun oma pelastajatuotanto lakkaa 2023. Ongelmaa lisää se, että ruotsinkielisiä pelastajakursseja ei Suomessa ole järjestetty moneen vuoteen. Palomiesten huono saatavuus näkyy jo nyt vuosilomansijaisten rekrytointiongelmiana.

Öljynsuojarahasto on merkittävä rahoittaja pelastustoimeen kuuluvan öljyntorjunnan investoinneissa ja käyttökuluissa. Kansallisen Öljynsuojarahastomekanismin jatko on selvityksessä. Riskinä on, että Öljynsuojarahaston toiminta lopetetaan ja vastaavaa valtionavustusmekanismia ei rakenneta tilalle. Tällöin esimerkiksi vuosien 2023 ja 2024 öljyntorjuntaveneiden investointi lankeaisi täysimääräisesti investointibudjetista katettavaksi. Vuosittain Öljynsuojarahasto on tukenut Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen öljyntorjuntaa keskimäärin noin 0,5 miljoonalla, joista 0,2 miljoonaa on ollut öljyntorjuntakaluston investointeja

(50 % öljyntorjunnan kokonaiskuluista) ja 0,3 miljoonaa käyttö- ja ylläpitokuluja (70 % kokonaiskuluista).

Tiedoksi

- Kauniaisten kaupunki
- Kirkkonummen kunta
- Vihdin kunta
- Raaseporin kaupunki
- Lohjan kaupunki
- Siuntion kunta
- Inkoon kunta
- Karkkilan kaupunki
- Hangon kaupunki

Tämä pöytäkirja on julkaistu yleisessä tietoverkossa 1.10.2020.
Ote lähetetty 5.10.2020.